

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ
СЛІПІХ ТА ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ**

**ГЕОГРАФІЯ
8-10 КЛАСИ**

**Укладач: Мезенцева О.В., учитель географії, спеціаліст першої
кваліфікаційної категорії КЗ «ХСНВК ім. В. Г. Короленка**

Київ-2016

Пояснювальна записка

Вступ. Навчальна програма з географії розроблена на основі положень Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, згідно з яким шкільна географічна освіта є складовою освітньої галузі «Природознавство». Пріоритетна мета вивчення географії в основній школі – формування у школярів географічної картини світу. Загальноосвітня цінність географії полягає у формуванні світоглядного розуміння природи Землі, її географічної оболонки як природного та природно-техногенного середовища, в якому існує людина. Шкільна географічна освіта спрямована на формування в учнів просторового уявлення про земну поверхню та розвиток умінь усвідомлено орієнтуватися в соціально-економічних, суспільно-політичних та екологічних подіях, що відбуваються у державі та світі.

Географія є не тільки джерелом нових відомостей про Землю, а й основою для формування гуманістичного світогляду, виховання дбайливих господарів, любові до рідного краю, набуття умінь і навичок адаптації до навколишнього середовища, адекватної поведінки в ньому.

Географічна освіта в основній школі спрямована на досягнення таких головних завдань:

- ❖ *засвоєння знань* про основні географічні поняття, закономірності розвитку, розміщення і взаємозв'язки природи, населення і господарства різних територій, формування материків, океанів та їх частин відповідно до природних та соціально-економічних чинників; природу, населення і господарство України; економічну і соціальну географію світу; природокористування та навколишнє середовище;
- ❖ *оволодіння уміннями* використовувати різні джерела географічної інформації – картографічні, статистичні, геоінформаційні ресурси – для пошуку, інтерпретації і демонстрації різноманітних географічних даних та формування в учнів на цій основі ключових компетенцій; виконувати дії, які набуті на основі застосування географічних знань і попереднього досвіду;
- ❖ *застосування* географічних знань для пояснення та оцінки географічних процесів і явищ;
- ❖ *розвиток* пізнавального інтересу, інтелектуальних і творчих здібностей учнів у процесі географічних спостережень, вирішення проблемних завдань, самостійного набуття нових знань з географії;
- ❖ *формування здатності і готовності* до використання географічних знань та вмінь у повсякденному житті для адекватної соціально-відповідальної поведінки в навколишньому середовищі, його збереження, адаптації до умов проживання на певній території; самостійного оцінювання рівня впливу людини на природу, безпеки довкілля як сфери життєдіяльності людини; вирішення конкретних практичних завдань;
- ❖ *виховання* екологічної культури, національної свідомості та почуття патріотизму, толерантного ставлення до інших народів, поваги до природних і культурних цінностей різних регіонів та країн світу.

Структура і зміст навчальної програми. Структура і зміст програми з географії базуються на принципах неперервності й наступності шкільної географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньопредметних та міжпредметних зв'язків, гуманізації, гуманітаризації, урахування вікових можливостей учнів, практичної спрямованості.

У програмі знайшли відображення наскрізні для шкільної географії змістові лінії, зазначені в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти.

У правій частині програми до кожного курсу зазначено вимоги до рівня засвоєння предметних географічних компетенцій учнів – знань, умінь та ціннісних ставлень. Крім того, наведено базовий мінімум географічної номенклатури. Оцінювання навчальних досягнень учнів з географії здійснюється з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід щодо його організації. Критерієм оцінювання роботи учнів є не стільки обсяг навчального матеріалу, що залишився в пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, використовувати в життєвих ситуаціях, самостійно здобувати знання.

Окремі елементи географічних знань учні отримують у початковій школі в курсі «Природознавство». Поглиблення цих знань відбувається в 5 класі під час продовження вивчення пропедевтичного курсу «Природознавство», в якому на доступному для учнів рівні формуються початкові уявлення про Всесвіт, Землю як планету Сонячної системи, геосфери та складові середовища життя людини.

Географія у 6 класі (Загальна географія) – це перший систематичний курс нового шкільного предмета. Програма курсу розрахована на 70 годин (2 години на тиждень), з яких запланований резерв часу становить 6 годин. У процесі вивчення загальної географії в учнів формуються уявлення про Землю як природний комплекс, особливості земних оболонок та їх взаємозв'язки. Початковий курс географії також містить відомості про географічні подорожі та дослідження нашої планети, особливості зображення земної кулі на глобусі й карті, кількість і розміщення її населення, людські раси, положення України та окремих держав на політичній карті світу. Таким чином, у 6 класі розпочинається формування загальної географічної культури школярів та поступове навчання картографічній мові. Учні оволодівають основними географічними уявленнями та поняттями, набувають певних умінь у роботі з різними джерелами географічної інформації.

Для досягнення окресленої мети вчителю необхідно вирішувати такі навчально-методичні завдання:

- розвивати пізнавальний інтерес учнів до об'єктів і процесів навколишнього світу;
- навчити встановлювати зв'язки в системі географічних знань й на цій основі формувати ключові компетентності: вміння вчитися, громадянську, соціальну, підприємницьку, загальнокультурну, здоров'язбережувальну, інформаційну;
- залучати учнів до практичної діяльності щодо застосування отриманих географічних знань і вмінь у повсякденному житті.

Програмою передбачено виконання 8 практичних робіт, 4 з яких потрібно оцінити обов'язково, решту – за вибором учителя. Крім того, до окремих тем наведено теми досліджень, які рекомендовано виконувати у вигляді презентацій, коротких творів (есе), міні-проектів, до виконання яких можна залучати й членів родини учня.

Географія у 7 класі (Материків та океанів) є логічним продовженням курсу географії, що вивчався у 6 класі, й значною мірою спирається на його матеріал. Як і в 6 класі, на вивчення географії материків та океанів передбачено 70 годин (2 години на тиждень), 6 з яких становлять резерв часу. Головною метою вивчення географії у 7 класі є формування географічних знань про природу материків та океанів, їх цілісність і диференціацію, про населення та його життєдіяльність у різних природних умовах. Водночас розширюються знання про географічну оболонку та її компоненти. Зміст курсу створює необхідну основу для розуміння учнями ролі географічної оболонки у житті людей і впливу суспільства на природні умови.

Для досягнення зазначеної мети вивчення географії у 7 класі окреслено такі завдання:

- продовжити формувати в учнів знання про географічну диференціацію природи Землі від загальнопланетарного до регіонального рівня;
- створити географічні уявлення про великі частини земної поверхні – природні комплекси материків та океанів, їх просторову неоднорідність;
- дати первинні поняття про політичну карту, населення та види його господарської діяльності, екологічні виклики людства;
- розвивати картографічну грамотність учнів, формувати практичні уміння щодо знаходження, систематизації та презентації різноманітної географічної інформації.

У результаті реалізації окреслених завдань в учнів мають формуватися навчально-пізнавальна, інформаційна, картографічна, комунікативна, загальнокультурна компетенції.

Програмою передбачено виконання 12 практичних робіт, 4 з яких є обов'язковими для оцінювання. Більшість практичних робіт виконуються з використанням різноманітних тематичних карт атласу та контурних карт. Уміння працювати з різними за змістом картами є одним із найважливіших показників якості підготовки учнів під час вивчення географії материків та океанів. Програмою передбачено також різноманітні дослідження, виконання та оцінювання яких здійснюється вибірково – за бажанням учителя та учнів.

Примітка. РОЗДІЛ: «МАТЕРИКИ» (ТЕМА 7. ЄВРАЗИЯ) ТА РОЗДІЛ ІІІ. «ПРИРОДА МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ І ЛЮДИНА» перенесено до програми 8 класу.

Вивчення *географії у 8-9 класах (Україна у світі: природа, населення)* спрямоване на формування науково-географічної картини своєї держави як складника світової спільноти держав на основі комплексного її вивчення. Цей курс допомагає учневі усвідомити себе громадянином України, сформувати знання про природу та населення країни, свого регіону, виховати повагу до українського народу, його культури, відчувати себе справжнім патріотом своєї держави. Програма курсу розрахована на 70 годин (2 години на тиждень), з яких 6 годин становлять резерв часу. Важливим принципом побудови змісту курсу є

інтеграція, що реалізується у поєднанні фізико- та суспільно-географічних складників під час вивчення природних комплексів і населення України та свого регіону з урахуванням уже здобутих знань про природу материків і океанів, населення країн світу з курсу географії, що вивчався у 7 класі. Зокрема, вивчення населення України здійснюється на основі тем про населення світу в курсах географії у 6 та 7 класах та внаслідок поглиблення їх змісту. Особлива роль географії у 8 класі полягає у значному її світоглядному потенціалі й тісних взаємозв'язках змісту із сучасністю та особистим досвідом учнів.

Для досягнення окресленої мети вивчення географії у 8 класі спрямоване на вирішення таких завдань:

- сформувати в учнів знання та уявлення про Україну як цілісну країну, в якій відбуваються різноманітні глобальні та регіональні природні, суспільно-географічні та екологічні процеси;
- розкрити нові поняття і закономірності та поглибити й узагальнити вже сформовані теоретичні знання з фізичної та суспільної географії;
- сформувати уявлення про окремі поняття суспільно-географічного змісту;
- продовжити розвиток практичних умінь та навичок самостійної роботи, що сприятимуть активній соціально-відповідальній поведінці учнів у географічному просторі країни.

Програмою передбачено виконання 12 практичних робіт, з яких 4 є обов'язковими для оцінювання. Вони спрямовані на розвиток умінь та навичок роботи з картами та іншими джерелами географічної інформації; виявлення зв'язків природи і суспільства в межах України, їх взаємного впливу, що сприятиме подальшому розвитку в учнів навчально-пізнавальної компетенції і формуванню ціннісно-сислової та соціально-професійної компетенцій. Запропоновано також завдання творчого характеру (дослідження), які, як і в попередніх курсах, можна оцінювати вибірково.

Примітка. РОЗДІЛ IV. НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ та РОЗДІЛ V. ПРИРОДА ТА НАСЕЛЕННЯ СВОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО РЕГІОНУ перенесено до програми 9 класу.

Вивченням географії у 10 класі (*Україна і світове господарство*) завершується географічна освіта учнів в основній школі на базовому рівні. На цей курс відведено 35 годин (1 година на тиждень). Провідною метою є формування знань про тенденції розвитку національного та світового господарства й визначення місця України в сучасному світі. Зазначена мета передбачає реалізацію таких завдань:

- сформувати нові поняття й базові знання про суспільну географію та особливості розвитку сучасного господарства в Україні і світі;
- ознайомити із структурою світового господарства та її відображенням в економіці України, найважливішими глобальними проблемами людства;
- навчити виявляти та аналізувати економічні, соціальні й екологічні процеси та явища на глобальному, регіональному і локальному рівнях;
- показати роль міжнародного співробітництва у розв'язуванні глобальних проблем людства;
- розвивати в учнів пізнавальний інтерес, інтелектуальні та творчі здібності, самостійну навчальну діяльність шляхом пошуку та опрацювання географічної і статистичної інформації з різних джерел.

Важливим принципом побудови змісту географії у 10 класі є інтеграція, яка реалізується через поєднання суспільно-географічних складових під час вивчення особливостей розвитку та розміщення господарства в світі, Україні та своєму регіоні.

Курс має чітко визначену практичну спрямованість, яка реалізується в ході виконання практичних робіт, аналітичних завдань та досліджень. Програмою передбачено виконання 8 практичних робіт, з яких 4 є обов'язковими для оцінювання. Вони спрямовані на розвиток умінь і навичок роботи з географічними картами та іншими джерелами інформації. Завдання творчого характеру учні виконують за бажанням, а вчитель оцінює їх за власним вибором.

Однією з основних організаційних форм навчання в спеціальних школах для дітей сліпих та зі зниженим зором є **урок**. Він має відповідати **вимогам дидактично-методичних принципів**, як і в школі для дітей з нормальним зором: взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку; демократизації і гуманізації навчання; його особистісної орієнтації та ін. Однак, враховуючи наявність в учнів спеціальної школи порушень сенсорної сфери та пов'язаних з ними певних особливостей навчально-пізнавальної діяльності, до уроку в спеціальній школі ставляться **специфічні вимоги**. Насамперед вони стосуються розв'язання компенсаторно-реабілітаційних і корекційно-розвивальних завдань, спрямованих на досягнення максимальної нормалізації психічних процесів, подолання типологічних та індивідуальних особливостей дітей сліпих та зі зниженим зором у процесі їхнього навчання і розвитку.

Корекційно – розвивальні завданнями курсу є:

- розвиток пізнавальної сфери (процесів сприймання, пам`яті, уяви, уваги, мислення);
- розвиток вміння встановлювати та розкривати причинно-наслідкові зв`язки;
- розвиток зорово-просторових процесів при роботі з глобусом, картою, планом, аерознімками тощо;
- розвиток емоційно-вольової сфери у різних видах діяльності;
- розвиток процесів самоконтролю під час виконання природничих завдань;
- розвиток мовленнєвої діяльності (опанування географічними термінами та їх застосування на практиці, стимулювання мовленнєвої активності тощо);
- формування пізнавального інтересу, пізнавальної активності у здобутті географічних знань;
- розвиток наполегливості, впевненості, самостійності під час вирішення природничих завдань.

Запропонований розподіл годин за розділами і темами у програмах курсів географії є орієнтовним. Резервну частину навчального часу учитель може використати на свій розсуд з метою більш глибокого вивчення або повторення певного навчального матеріалу з урахуванням здібностей та навчальних можливостей учнів конкретного класу.

8-й клас
ГЕОГРАФІЯ
«МАТЕРИКИ І ОКЕАНИ» (ПРОДОВЖЕННЯ)
«УКРАЇНА У СВІТІ: ПРИРОДА, НАСЕЛЕННЯ»
(70 годин, 2 години на тиждень)

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
1	ВСТУП		
15	РОЗДІЛ IV. Материки Північної півкулі		
15	<p>Тема 1. Євразія. Географічне положення. Поділ Євразії на дві частини світу. Дослідження та освоєння материка. Тектонічна будова. Рельєф, роль внутрішніх і зовнішніх сил у його формуванні. Корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Вертикальна поясність. Зміни природи материка людиною. Найвідоміші об'єкти, занесені до Списку природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави. Найбільші держави Європи та Азії. Зв'язки України з країнами Європи та Азії.</p> <p>Практичні роботи 1. Позначення на контурній карті географічних об'єктів Євразії. 2. Визначення типів клімату у межах помірного кліматичного поясу Євразії за допомогою кліматичних діаграм.</p> <p>Дослідження</p>	<p>Учень називає: особливості географічного положення, дослідження і подорож, землепрохідців, П. Тянь-Шанського, М. Прежевальського, характерні риси природи і населення Євразії; наводить приклади: форм рельєфу, типів клімату, річок та озер, типів ґрунтів, рослинності і тваринного світу, країн; позначає і показує на карті: миси: Рока, Дежньова, Челюскін, Піай; моря: Північне, Балтійське, Середземне, Чорне, Азовське, Баренцове, Східносибірське, Жовте, Японське, Берингове, Південнокитайське, Аравійське; затоки: Біскайська, Бенгальська, Перська; протоки: Дарданелли, Босфор, Ла-Манш, Гібралтарська, Берингова; острови: Великобританія, Ірландія, Шпіцберген, Нова Земля, Сахалін, Японські, Великі Зондські (Калімантан, Суматра, Ява), Філіппінські; півострови: Скандинавський, Піренейський, Апеннінський, Балканський, Таймир, Чукотський, Камчатка, Корея, Індокитай, Малакка, Індостан, Аравійський; гори: Альпи, Піренеї, Апенніни, Карпати, Скандинавські, Уральські, Кавказ, Тянь-Шань, Гімалаї (г. Джомолунгма);</p>	<p>Конкретизація уявлень про географічне положення, тектонічну будову, рельєф, ландшафти, формування навичок їх характеристики та опису. Створення конкретно-образної основи для пізнавальної діяльності. Удосконалення вмінь працювати з картами атласу. Удосконалення вмінь аналізувати, спостерігати, робити висновки. Сприяння розвитку уяви, пам'яті, логічного мислення. Формування географічної компетентності учнів. Розвиток уявлень та навичок застосування географічних знань в інших сферах життєдіяльності Створення умов для розуміння взаємозв'язків природних</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
	Здійснення уявної подорожі уздовж 50-ї паралелі: складання карти маршруту з позначенням країн, природних об'єктів та природних комплексів.	<p>рівнини: Східноєвропейська, Західносибірська, Велика Китайська, низовини: Прикаспійська, Індо-Гангська, Месопотамська; плоскогір'я: Декан Середньосибірське; нагір'я: Тибет, Іранське;</p> <p>вулкани: Гекла, Везувій, Ключевська Сопка, Фудзіяма;</p> <p>пустелі: Каракуми, Гобі, Руб-ель-Халі;</p> <p>річки: Рейн, Дунай, Дніпро, Волга, Об, Єнісей, Лена, Амур, Хуанхе, Янцзи, Меконг, Ганг, Інд, Євфрат, Тигр;</p> <p>озера: Каспійське, Женевське, Ладозьке, Байкал, Мертве море;</p> <p>держави та їх столиці: Україна, Росія, Німеччина, Франція, Велика Британія, Італія, Китай, Індія, Японія;</p> <p>характеризує: особливості географічного положення, основні риси рельєфу та закономірності розміщення корисних копалин, кліматичні пояси і типи клімату, найбільші річкові системи та озера, закономірності розміщення природних зон, населення;</p> <p>порівнює: типи клімату у межах помірного поясу Євразії, вертикальні пояси в різних гірських системах;</p> <p>пояснює: причини різноманітності природи Євразії;</p> <p>визначає: протяжність материка з півночі на південь та з заходу на схід, за тематичними картами - риси клімату, рослинності і тваринного світу;</p> <p>оцінює: наслідки сучасного впливу господарської діяльності людини на природу материка.</p>	<p>компонентів у складі природної зони.</p> <p>Розширення і уточнення уявлень про навколишній світ на основі збагачення зорового досвіду учнів.</p> <p>Розвиток навичок культури дотикового сприймання.</p> <p>Формування вміння обґрунтовано характеризувати рельєф, клімат, рослинність материка.</p> <p>Сприяння формуванню знань про взаємозв'язок між природними процесами, явищами та діяльністю людини.</p> <p>Формування адекватного уявлення про навколишній світ.</p> <p>Розвиток описового мовлення, навичок коментування виконуваних дій, формулювання пояснень, міркувань, умовиводів.</p> <p>Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти та явища.</p> <p>Удосконалення способів полісенсорної та розумової пізнавальної діяльності</p> <p>Подолання вербалізму знань.</p>
6	РОЗДІЛ V. Вплив людини на природу материків і океанів.		
3	<p>Тема 1. Використання природних багатств материків і океанів.</p> <p>Природні багатства материків та океанів, їх основні види. Наслідки використання ресурсів людиною.</p> <p>Порушення природної рівноваги. Антропогенні ландшафти.</p>	<p>Учень називає: основні природні багатства материків та океанів;</p> <p>наводить приклади: раціонального і нераціонального природокористування, змін природних комплексів під впливом людини; антропогенних ландшафтів;</p> <p>показує на карті: найбільш багаті природними</p>	<p>Формування уявлень про основні природні багатства материків і океанів.</p> <p>Формування правильних просторових та топографічних уявлень.</p> <p>Розвиток аналітичного</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
		багатства частини материків та океанів; характеризує: зміни природи унаслідок інтенсивного природокористування; пояснює: причини порушення природної рівноваги; оцінює: наслідки використання людиною природних багатств материків і океанів.	спостереження з опорою на збережені органи відчуття. Удосконалення практичних навичок роботи з рельєфними зображеннями та географічними картами. Стимулювання навичок саморегуляції та саморозвитку учнів шляхом взаємодії з навколишнім середовищем на основі знань, умінь і навичок мовленнєвої, зокрема, комунікативної діяльності.
3	<p>Тема 2. Екологічні проблеми материків та океанів.</p> <p>Забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження. Міжнародне співробітництво у розв'язуванні екологічних проблем. Міжнародні організації з охорони природи.</p> <p>Дослідження</p> <p>Шляхи розв'язування екологічних проблем.</p>	<p>Учень</p> <p>називає: джерела забруднення навколишнього середовища, міжнародні організації з охорони природи;</p> <p>наводить приклади: основних видів забруднення довкілля: хімічне, радіаційне, біологічне, теплове, звукове;</p> <p>показує на карті: відомі з розділу «Материки» природоохоронні території, райони екологічного лиха;</p> <p>характеризує: різні види забруднення природи; екологічні проблеми материків й океанів та можливі шляхи їх розв'язування;</p> <p>порівнює: рівень забруднення навколишнього середовища на материках та в океанах;</p> <p>оцінює: роль міжнародного співробітництва у розв'язуванні проблем взаємодії природи і суспільства</p>	<p>Формування поняття про довкілля як середовище життєдіяльності.</p> <p>Розширення знань учнів про основні джерела забруднення.</p> <p>Формування практичних умінь характеризувати різні види забруднення, порівнювати рівень забруднення навколишнього середовища в різних регіонах.</p> <p>Розвиток мислення шляхом формування причинно-наслідкових зв'язків.</p> <p>Удосконалення умінь і навичок працювати з різними джерелами інформації.</p> <p>Сприяння розвитку зорового та слухового сприймання інформації під час формування уявлень про навколишній світ.</p> <p>Розвиток уміння аналізувати, порівнювати, співставляти, робити висновки.</p> <p>Удосконалення зв'язного мовлення учнів.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
«УКРАЇНА У СВІТІ: ПРИРОДА, НАСЕЛЕННЯ»			
2	ВСТУП Об'єкти вивчення і методи досліджень фізичної та суспільної географії України. Джерела географічної інформації. Географічні відомості про територію України в минулому. Дослідження Геродота, Г. Боплана, С. Рудницького. Сучасні географічні дослідження.	Учень називає об'єкти вивчення курсу. наводить приклади географічних досліджень території України у минулому і тепер; характеризує методи дослідження фізичної та суспільної географії; розрізняє істотні ознаки понять «фізична географія» та «суспільна географія»; вміє користуватися джерелами географічної інформації пояснює особливості сучасних географічних досліджень оцінює значення знань з фізичної та суспільної географії для себе і суспільства.	Розширення і уточнення уявлень про навколишній світ. Формування понять про об'єкти вивчення і методи досліджень фізичної та суспільної географії. Збагачення та розширення зорового сприйняття, уточнення уявлень про навколишній світ. Розширення чуттєвого досвіду дітей, формування адекватного уявлення про навколишній світ. Формування уявлення про просторові співвідношення (форму предметів, їх розташування, розміри, відстань тощо). Розвиток зорового, слухового і дотикового сприйняття. Розвиток оцінювальної діяльності.
6	РОЗДІЛ І. ГЕОГРАФІЧНА КАРТА ТА РОБОТА З НЕЮ		
3	Тема 1. Географічна карта. Зображення України в картографічних творах. Елементи карти, картографічні проекції та види спотворень на географічних картах. Способи зображення географічних об'єктів та явищ на картах. Класифікація карт. Навчальні карти й атласи. Національний атлас України, електронні карти. Картографічні Інтернет-джерела. Геоінформаційні та сучасні навігаційні системи.	Учень називає джерела географічної інформації, елементи карти; розпізнає види карт за просторовим охопленням, масштабом, змістом і призначенням; характеризує методи і засоби отримання географічної інформації з загальногеографічних і тематичних карт; пояснює відмінності між різними видами карт, картографічними проекціями; визначає об'єкти, напрямки, відстані, географічні координати за навчальними картами; вміє користуватися навчальними картами й атласами, картографічними Інтернет-джерелами; оцінює значення джерел географічної інформації для	Розширення знань учнів про географічні карти та їхні види. Формування вмінь розпізнавати види карт за просторовим охопленням, масштабом, змістом і призначенням. Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, співставляти, робити висновки. Удосконалення вміння характеризувати методи і засоби отримання графічної інформації. Удосконалення використання всіх збережених аналізаторів.

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
		життєдіяльності людини.	<p>Формування логіко-географічної компетенції.</p> <p>Удосконалення практичних вмінь та навичок роботи з картами.</p> <p>Розвиток описового мовлення, навичок коментування виконуваних дій, формулювання пояснень, умовиводів, міркувань, повної логічної відповіді на запитання.</p> <p>Формування навичок роботи з рельєфними дидактичними матеріалами.</p> <p>Розвиток загальної моторики: обсягу і точності рухів при дотиковому обстеженні карт, таблиць, малюнків.</p> <p>Подолання вербалізму знань.</p>
3	<p>Тема 2. Топографічні карти. Читання та практичне використання топографічних карт. Плани міст, схеми руху транспорту.</p> <p>Практична робота</p> <p>3.Визначення напрямків, відстаней, площ, географічних і прямокутних координат, висот точок за топографічною картою.</p> <p>Дослідження</p> <p>Прокладання маршрутів за топографічною картою та їх обґрунтування</p>	<p>Учень</p> <p>називає елементи топографічної карти;</p> <p>читає топографічні карти, плани міст, схеми руху транспорту;</p> <p>характеризує методи і засоби отримання інформації з топографічних карт</p> <p>пояснює особливості читання топографічної карти;</p> <p>визначає об'єкти, напрямки, відстані, географічні, прямокутні координати, висоту точок за топографічною картою;</p> <p>вміє орієнтуватися на місцевості за допомогою топографічної карти, плану, схеми;</p> <p>оцінює значення топографічних карт для життєдіяльності людини.</p>	<p>Формування усвідомленого розуміння властивостей топографічних карт, їхнього призначення.</p> <p>Удосконалення навичок читання топографічної карти.</p> <p>Розвиток описового мовлення, формулювання умовиводів, повної логічної відповіді на запитання.</p> <p>Розвиток спостережливості уяви просторового мислення.</p> <p>Удосконалення вмінь орієнтуватися у макропросторі.</p> <p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p> <p>Подолання вербалізму знань.</p> <p>Розвиток оцінювальної діяльності.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
5	РОЗДІЛ II. ГЕОГРАФІЧНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ		
2	<p>Тема 1. Україна на політичній карті Європи і світу. Політична карта світу, її елементи та процес формування. Державний лад: форми правління та адміністративно-територіальний устрій країн. Державний лад в Україні. Геополітика. Географічне положення (фізико-географічне, економіко-географічне, політико-географічне). Державна територія України. Державні кордони, розміри території, крайні точки, географічні центри країни та Європи. Практична робота 4. Позначення на контурній карті кордонів і назв сусідніх держав, крайніх точок, географічних центрів України та Європи; визначення координат точок, протяжності території країни в градусах і кілометрах. Дослідження Порівняльна оцінка географічного положення України з країнами світу (2-3 на вибір).</p>	<p>Учень: називає істотні ознаки політичної карти, складники державної території; розрізняє фізико-географічне, економіко-географічне, політико-географічне положення держави; наводить приклади країн-сусідів України; пояснює відмінність між поняттями «країна», «державна», «залежна територія», «невизнані держави»; характеризує географічне положення України; показує на карті суходільні і морські кордони: суходіл і територіальні води, найбільші острови (Зміїний, Джарилгач), півострови (Кримський, Керченський), коси (Арабатська Стрілка), затоки (Каркінітська), протоки (Керченська); країни-сусіди, крайні точки; визначає за допомогою карти протяжність території України в градусах і кілометрах; оцінює політико-географічне положення держав та геополітичні події; географічне положення України.</p>	<p>Конкретизація географічних уявлень про істотні ознаки політичної карти. Створення конкретно-образної основи для пізнавальної діяльності. Формування усвідомленого розуміння відмінності між поняттями «країна», «державна», «залежна територія», «невизнані держави». Удосконалення вмінь працювати з картами атласу, додатковою літературою. Розвиток географічного мислення. Удосконалення вмінь аналізувати, спостерігати, робити висновки. Сприяння розвитку уяви, пам'яті, логічного мислення. Формування географічної компетентності учнів. Корекція дрібної моторики під час роботи з контурною картою. Розвиток уявлень та навичок застосування географічних знань в інших сферах життєдіяльності</p>
1	<p>Тема 2. Формування території України. Територіальні зміни меж України з ХХ ст. Особливості сучасного адміністративно-територіального устрою, його проблеми та шляхи вдосконалення на різних територіальних рівнях.</p>	<p>Учень: називає адміністративно-територіальні одиниці України; пояснює особливості сучасного адміністративно-територіального устрою України; аналізує особливості змін на політичній карті світу, зміни територіальних меж України з ХХ ст.; характеризує проблеми і шляхи вдосконалення адміністративно-територіального устрою; показує на карті одиниці адміністративно-</p>	<p>Згладжування недоліків пізнавальної діяльності, розширення і уточнення уявлень про навколишній світ. Актуалізація раніше засвоєних знань та навичок. Розвиток орієнтації у мікро- і макропросторі. Удосконалення елементарних навичок обстеження</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
		територіального устрою; визначає за допомогою карти розташування адміністративно-територіальних одиниць України; оцінює значення знань про адміністративно-територіальний устрій держави.	тифлонаочності. Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття. Удосконалення вміння користуватися спеціальними тифлотехнічними приладами, оптичними засобами корекції. Розвиток навичок і досвіду орієнтування у мікропросторі. Виправлення і відновлення порушених функцій.
2	Тема 3. Україна на карті годинних поясів. Міжнародна система відліку часу. Годинні пояси. Місцевий час. Поясний час. Літній час. Особливості регулювання системи відліку часу в країнах світу. Час в Україні. Практична робота 5. Аналіз карти годинних поясів світу. Розв'язування задач на визначення часу. Дослідження Планування маршруту мандрівки країнами світу, з визначенням різниці в часі в них порівняно з київським.	Учень: називає різні види часу, що існують в міжнародній системі відліку часу; розрізняє фізико-географічне економіко-географічне, політико-географічне положення держави наводить приклади регулювання часу у країнах світу пояснює відмінність між поняттями «місцевий час», «поясний час»; характеризує особливості регулювання системи відліку часу в країнах світу; аналізує карту годинних поясів світу; показує на карті лінію зміни дат; визначає місцевий і поясний час; час у країнах світу та в Україні; оцінює значення знань про систему обчислення часу.	Сприяння усвідомленому розрізненню фізико-географічного економіко-географічного, політико-географічного положення України. Збагачення і розширення предметного сприйняття, уточнення уявлень про різні види часу. Розвиток навичок роботи з тифлокартою. Розвиток слухової уваги та пам'яті. Удосконалення змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Розвиток мисленневих операцій, довільної уваги, пам'яті. Формування вмінь використовувати теоретичні знання для вирішування практичних задач.
34	РОЗДІЛ III. Природні умови і ресурси України		

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
7	<p>Тема 1. Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси</p> <p>Форми земної поверхні. Простягання низовин, височин, гір, річкових долин. Карта «Фізична поверхня». Геологічна історія Землі. Геологічне літочислення. Геологічні ери. Карта «Тектонічна будова». Основні тектонічні структури. Зв'язок рельєфу з тектонічними структурами. Геологічна будова. Дослідження П. Тутковського. Неотектонічні рухи. Вплив геологічної будови та тектоніки на діяльність людини.</p> <p>Формування рельєфу. Внутрішні та зовнішні рельєфотвірні чинники і процеси. Типи рельєфу за походженням. Рельєф і діяльність людини.</p> <p>Корисні копалини України. Класифікація за використанням, географія, закономірності поширення. Паливні корисні копалини. Діючі та перспективні басейни й райони видобутку вугілля, нафти, газу, «сланцевого газу» торфу, горючих сланців. Рудні та нерудні корисні копалини: басейни, райони залягання та видобутку.</p> <p>Мінеральні води та грязі. Проблеми раціонального використання мінеральних ресурсів. Особливості геологічної будови, рельєфу та мінеральних ресурсів своєї місцевості.</p> <p>Практична робота</p> <p>6. Встановлення за картами (тектонічною, геологічною, фізичною) зв'язків між тектонічними структурами, рельєфом, геологічною будовою та корисними копалинами у межах України.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає форми земної поверхні;</p> <p>показує на карті:</p> <p><i>низовини</i> (Придніпровська, Причорноморська, Закарпатська, Поліська);</p> <p><i>височини</i> (Придніпровська, Подільська, Донецька, Приазовська, Хотинська);</p> <p><i>гори</i> (Українські Карпати, Кримські);</p> <p><i>вершини</i> (Говерла, Роман-Кош, Берда);</p> <p><i>тектонічні структури</i> (Східноєвропейська платформа, Український щит, Волино-Подільська плита, Дніпровсько-Донецька западина, Причорноморська западина, Скіфська платформа, Донецька складчаста область, Карпатська і Кримська складчасті системи);</p> <p><i>басейни і родовища корисних копалин</i> (Донецький та Львівсько-Волинський кам'яновугільний басейн, Дніпровський буровугільний басейн, Західний, Східний, Південний нафтогазоносні райони, Криворізький залізорудний басейн, Кременчуцьке родовище залізних руд, Придніпровський марганцеворудний басейн, Іршанське родовище титанових руд, Побузький хромітово-нікелеворудний район, Артемівське, Слов'янське, Солотвинське родовища кам'яної солі, Калуське родовище калійної солі, Яворівське родовище сірки, Заваллівське родовище графіту).</p> <p>наводить приклади корисних копалин щодо їх використання;</p> <p>формулює визначення понять: «платформа», «щит», «плита» «область складчастості»;</p> <p>визначає вік гірських порід за геологічною картою;</p> <p>порівнює особливості природних умов території в різних геологічні ери;</p> <p>пояснює: вплив дніпровського зледеніння, накопичення лесу, неотектонічних рухів на формування рельєфу;</p> <p>встановлює зв'язки рельєфу з тектонічними</p>	<p>Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти та явища.</p> <p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p> <p>Удосконалення навичок використання всіх збережених аналізаторів.</p> <p>Формування навичок читання карти (у тому числі об'ємної).</p> <p>Розвиток уявлень та навичок застосування географічних знань в інших сферах життєдіяльності.</p> <p>Розвиток зорового, слухового і дотикового сприйняття.</p> <p>Удосконалення вмінь працювати з контурною картою.</p> <p>Удосконалення аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p> <p>Формування навичок співставлення різних явищ, порівнювати їх, робити висновки.</p> <p>Формування логіко-географічної компетенції.</p> <p>Конкретизація уявлень про географічні поняття.</p> <p>Формування вмінь усвідомлено сприймати інформацію і утримувати її в пам'яті.</p> <p>Сприяння цілісному сприйняттю оточуючого світу.</p> <p>Вироблення вміння знаходити та пояснювати зв'язки між різними</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
	<p>Дослідження Використання продуктів переробки корисних копалин у побуті Історія геологічних досліджень території України Г. Капустіним, В. Зуєвим, В.Вернадським, В. Бондарчуком (на вибір) .</p>	<p>структурами, корисними копалинами, геологічною будовою території; оцінює вплив людини на рельєф, наслідки видобування корисних копалин та охорону надр.</p>	<p>природними явищами. Конкретизація уявлень про корисні копалини. Актуалізація раніше засвоєних знань та навичок Розвиток умінь аналізувати, синтезувати та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки з опорою на збережені органи відчуття.</p>
5	<p>Тема 2. Клімат і кліматичні ресурси Кліматотвірні чинники: (сонячна енергія, циркуляція атмосфери, підстильна поверхня) та їх взаємодія. Розподіл сонячної енергії в атмосфері і на земній поверхні. Властивості повітряних мас, що впливають на територію України. Атмосферні фронти, циклони та антициклони. Кліматичні показники: температура, вологість повітря, опади, коефіцієнт зволоження та їх розподіл в Україні. Річний та сезонний хід кліматичних показників. Карта «Клімат». Регіональні відмінності клімату. Кліматичні ресурси. Сезонні погодні умови і явища. Неприятливі погодно-кліматичні явища. Метеорологічна</p>	<p>Учень: називає основні кліматотвірні чинники; кліматичні показники, типи клімату; наводить приклади небезпечних погодних явищ та їх наслідків; формулює поняття «атмосферний фронт», «циклон», «антициклон»; характеризує особливості розподілу сонячної енергії, напрямки руху атмосферних фронтів, циклонів та антициклонів, річний розподіл кліматичних показників у межах території України; визначає за кліматичною картою особливості розподілу температури повітря та опадів; порівнює особливості зволоження в різних частинах України; кліматичні умови своєї місцевості з іншими</p>	<p>Створення конкретно-образної основи для пізнавальної діяльності. Конкретизація уявлень про кліматотвірні чинники, кліматичні показники, типи клімату. Удосконалення вмінь працювати з картами атласу. Удосконалення вмінь аналізувати, спостерігати, робити висновки. Розвиток географічного мислення. Сприяння розвитку уяви, пам'яті, логічного мислення. Конкретизація географічних уявлень про переміщення повітряних мас, широтну зональність та висотну</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
	<p>служба. Б. Срезневський - організатор метеослужби в Україні. Прогноз погоди за даними синоптичної карти, народними прикметами.</p> <p>Вплив погодно-кліматичних умов на здоров'я і господарську діяльність людини. Охорона атмосферного повітря. Кліматичні особливості своєї місцевості.</p> <p>Практична робота</p> <p>7. Визначення вологості повітря за заданими показниками.</p> <p>8. Встановлення особливостей клімату різних регіонів України за аналізом карт та кліматичних діаграм.</p> <p>Дослідження</p> <p>Прогнозування погоди за народними прикметами та порівняння з прогнозом в інтернет-джерелах, ЗМІ.</p> <p>Дослідити вплив сезонних погодних умов на життя родини.</p>	<p>регіонами;</p> <p>пояснює дію кліматотвірних чинників;</p> <p>складає прогноз погоди за синоптичними картами, народними прикметами;</p> <p>оцінює кліматичні ресурси та сфери їх використання в Україні.</p>	<p>пояснить.</p> <p>Формування географічної компетентності учнів.</p> <p>Розвиток уявлень та навичок застосування географічних знань в інших сферах життєдіяльності</p> <p>Розвиток описового мовлення, навичок коментування виконуваних дій, формулювання пояснень, умовиводів, міркувань, повної логічної відповіді на запитання.</p> <p>Подолання вербалізму знань.</p>
5	<p>Тема 3. Води суходолу і водні ресурси</p> <p>Склад вод суходолу. Поверхневі води. Річки. Будова річкової долини: річище, заплава, тераси, меандри. твердий стік. Основні річкові басейни та системи. Вплив рельєфу на річки. Характер течії. Падіння, похил річки. Вплив клімату на формування річкової системи. Живлення і режим річок, густина річкової мережі. Річковий стік, витрати води. Озера, їх типи; особливості водного режиму. Болота, їх типи і поширення, причини заболочення. Водосховища та канали. Підземні води. Основні артезіанські басейни України. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання та охорони. Води</p>	<p>Учень:</p> <p>називає складники вод суходолу в межах України, показує на карті:</p> <p>річкові системи (Дніпра, Сіверського Донця, Південного Бугу, Дністра, Дунаю);</p> <p>озера (Ялпуг, Сасик, Шацькі, Синевир);</p> <p>лимани (Дніпровсько-Бузький, Молочний, Дністровський);</p> <p>водосховища (Київське, Канівське, Кременчуцьке, Каховське, Дніпровське, Дніпродзержинське);</p> <p>канали (Північнокримський, Дніпро – Донбас, Каховський);</p> <p>артезіанські басейни (Дніпровсько-Донецький, Волино-Подільський, Причорноморський);</p> <p>формулює визначення понять: «меандри», «тераси»,</p>	<p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p> <p>Формування усвідомленого вживання в мовленні нових слів і термінів.</p> <p>Розвиток навички роботи з фізичною картою, розв'язувати географічні задачі з використанням карти і масштабу.</p> <p>Конкретизація уявлень про складники вод суходолу.</p> <p>Розвиток загальної моторики: обсягу і точності рухів,</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
	<p>суходолу своєї місцевості.</p> <p>Практична робота</p> <p>9. Позначення на контурній карті найбільших річок, озер, водосховищ, каналів, боліт України,</p> <p>Дослідження</p> <p>Аналіз забезпеченості водними ресурсами різних територій України.</p>	<p>«водний режим», «річковий стік», «витрата води», «водні ресурси»;</p> <p>характеризує водні об'єкти України; шляхи раціонального використання водних ресурсів;</p> <p>пояснює особливості живлення та водного режиму річок, озер;</p> <p>порівнює гідрографічні особливості водних об'єктів;</p> <p>визначає падіння та похил річки;</p> <p>оцінює наявні водні ресурси своєї місцевості, наслідки їх використання.</p>	<p>самостійності їх виконання.</p> <p>Зняття моторної напруги, скутості рухів.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук.</p> <p>Розвиток описового мовлення, навичок коментування виконуваних дій, формулювання пояснень, умовиводів, міркувань, повної логічної відповіді на запитання.</p> <p>Подолання вербалізму знань.</p>
2	<p>Тема 4. Ґрунти та ґрунтові ресурси.</p> <p>Умови ґрунтоутворення, структура ґрунту, ґрунтові горизонти, родючість. Основні типи ґрунтів, закономірності їх поширення.</p> <p>Дослідження В. Докучаєва. Карта «Ґрунти».</p> <p>Ґрунтові ресурси України . Ґрунти своєї місцевості. Зміни ґрунтів в результаті господарської діяльності. Заходи з раціонального використання і охорони ґрунтових ресурсів</p> <p>Практична робота</p> <p>10. Порівняльний аналіз різних типів ґрунтів України.</p> <p>Дослідження</p> <p>Вплив людини на родючість ґрунтів.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає основні чинники ґрунтоутворення;</p> <p>наводить приклади типів ґрунтів;</p> <p>характеризує ґрунтові ресурси України;</p> <p>пояснює умови ґрунтоутворення, особливості поширення ґрунтів;</p> <p>аналізує карту ґрунтів України;</p> <p>робить висновки щодо закономірностей поширення ґрунтів на рівнинній частині України і в горах;</p> <p>оцінює заходи з раціонального використання і охорони ґрунтів.</p>	<p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p> <p>Розширення чуттєвого досвіду дітей, формування адекватного уявлення про навколишній світ.</p> <p>Формування вміння знаходити та застосовувати географічну інформацію.</p> <p>Розвиток практичних вмінь та навичок роботи з картою.</p> <p>Удосконалення навичок і прийомів запам'ятовування.</p> <p>Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти та явища.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
1	<p>Тема 5. Рослинність Різноманітність рослинності. Закономірності поширення рослинного покриву в Україні. Рослинні угруповання. Червона та Зелена книги України. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Рослинність своєї місцевості.</p>	<p>Учень: називає видовий склад рослинності; характеризує основні типи рослинного покриву України; розпізнає види рослини, що занесені до Червоної книги України; наводить приклади рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України; ендемічних і зникаючих видів рослин; аналізує карту рослинності України; вплив господарської діяльності на рослинний покрив; робить висновки щодо закономірностей поширення основних типів рослинності в Україні; оцінює стан рослинних ресурсів, їх роль в господарській діяльності, наслідки використання в різних регіонах України.</p>	<p>Створення конкретно-образної основи для пізнавальної діяльності. Удосконалення вміння розпізнавати види рослин, використовуючи всі збережені аналізатори. Розширення уявлень про різноманітність рослин з опорою на наочні засоби, практично-предметну та аналітико-синтетичну діяльність. Розвиток аналізаторних систем(зорово-слухових відчуттів, дотиково-слухових, кінестетичних). Розвиток аналітичного спостереження . Розвиток спостережливості, уяви просторового мислення. Формування вміння групування та узагальнення предметів за суттєвими ознаками. Розвиток вміння самостійно аналізувати проблему, шукати шляхи її вирішення, розв'язувати екологічні задачі.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
1	<p>Тема 6. Тваринний світ України. Різноманітність тваринного світу. Закономірності поширення тваринного світу в Україні. Тварини, занесені до Червоної книги України. Вплив людини на тваринний світ. Тваринні ресурси України, заходи з їх відтворення і охорони. Тваринний світ своєї місцевості.</p> <p>Дослідження Рослини і тварини України, які походять з інших материків і частин Євразії.</p>	<p>Учень: називає видовий склад тваринного світу; характеризує фауністичний склад лісів, луків, степів, боліт, водойм; розпізнає види тварин, що занесені до Червоної книги України; наводить приклади акліматизації та реакліматизації тварин; аналізує карту тваринного світу України; робить висновки щодо закономірностей поширення основних типів тваринного світу в Україні; оцінює стан тваринних ресурсів, їх роль в господарській діяльності, наслідки використання в різних регіонах України.</p>	<p>Сприяння усвідомленому уявленню учнів про різноманітність тваринного світу України. Розвиток описового мовлення, коментування виконуваних дій. Формування вміння характеризувати видовий склад і наслідки впливу діяльності людини на тваринний світ. Формування вміння аналізувати, порівнювати, співставляти, робити висновки. Розвиток пізнавальної активності, аналітичного мислення. Збагачення активного та пасивного словникового запасу учнів.</p>
10	<p>Тема 7. Ландшафти України. Ландшафт як просторово-цілісна система. Карта «Ландшафти». Дослідження К. Геренчука. Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах. Антропогенні ландшафти. Рівнинні ландшафти, їх різноманітність. Природні зони України: мішаних, широколистяних лісів, лісостепова, степова. Використання та охорона рівнинних ландшафтів. Гірські ландшафти України, особливості їх зміни з висотою. Українські Карпати і Кримські гори, використання та охорона ландшафтів гірських областей. Природні умови і ресурси Чорного та</p>	<p>Учень називає: чинники формування природних ландшафтів, природні країни, природні зони; показує на карті: природні зони, гірські країни, рівнинні лісові, лісостепові, степові та гірські ландшафти, природні комплекси морів; пояснює: на конкретних прикладах особливості взаємодії компонентів природи у ландшафті; аналізує: карту ландшафтів, співвідношення природних та антропогенних ландшафтів у своїй місцевості, ландшафтні профілі; оцінює: природні ресурси зон, гірських областей, морів, наслідки впливу господарської діяльності людини на їх природні особливості ландшафтів</p>	<p>Розширення системи знань про ландшафти та чинники їх формування. Формування практичних навичок роботи за рельєфними зображеннями та географічними картами. Формування просторових уявлень. Удосконалення використання всіх збережених аналізаторів. Удосконалення практичних вмінь та навичок роботи з картами. Формування вмінь аналізувати, порівнювати, співставляти, робити висновки. Розвиток пізнавальної активності,</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
	<p>Азовського морів, проблеми їх раціонального використання.</p> <p>Практична робота</p> <p>11. Складання порівняльної характеристики природних зон України (за вибором).</p> <p>Дослідження.</p> <p>Ландшафти своєї місцевості, їх освоєння і використання.</p> <p>Виявлення ландшафтів у світі, що мають схожість з ландшафтами України.</p>		<p>аналітичного мислення.</p> <p>Розвиток мисленнєвих операцій: аналізу, синтезу, порівняння.</p> <p>Розвиток уявлень та навичок застосування географічних знань в інших сферах життєдіяльності.</p>
3	<p>Тема 8. Природокористування.</p> <p>Використання природно-ресурсного потенціалу України. Основні види забруднень довкілля в Україні. Вплив екологічної ситуації на життєдіяльність населення України.</p> <p>Природно-заповідний фонд України. Національна екологічна мережа.</p> <p>Моніторинг навколишнього середовища.</p> <p>Основні заходи щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля. Природно-заповідні об'єкти своєї місцевості.</p> <p>Природокористування в умовах сталого розвитку.</p> <p>Практична робота</p> <p>12. Позначення на контурній карті об'єктів природно-заповідного фонду України.</p> <p>Дослідження</p> <p>Зміни природи своєї місцевості під впливом діяльності людини.</p>	<p>Учень</p> <p>називає складники природно-ресурсного потенціалу України, види забруднень довкілля;</p> <p>наводить приклади і показує на карті: об'єкти природно-заповідного фонду України: <i>біосферні заповідники</i>: Асканія Нова, Карпатський, Дунайський, Чорноморський;</p> <p><i>природні заповідники</i>: Карадазький, Український степовий, Медобори, Канівський, Поліський); національні природні парки (Карпатський, Шацький, Синевір, Подільські Товтри); регіональні ландшафтні парки (Меотида);</p> <p>характеризує: сучасну екологічну ситуацію в Україні;</p> <p>пояснює: сутність понять «екологічна ситуація», «моніторинг навколишнього середовища»;</p> <p>аналізує: природно-ресурсний потенціал в різних регіонах України, аспекти раціонального природокористування; вплив екологічної ситуації на здоров'я населення;</p> <p>визначає: об'єкти природно-заповідного фонду своєї місцевості;</p> <p>оцінює переваги створення національної екологічної мережі, наслідки використання і охорони природних умов і природних ресурсів України.</p>	<p>Конкретизація уявлень про складники природно-ресурсного потенціалу України.</p> <p>Сприяння розумінню основних географічних понять.</p> <p>Розвиток зорового, слухового і дотикового сприйняття.</p> <p>Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, співставляти, робити висновки.</p> <p>Удосконалення зв'язного мовлення учнів.</p> <p>Формування елементарного аналізуючого спостереження за явищами природи.</p> <p>Формування поняття та уявлення про основні елементи природи та причини їх змін.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності, аналітичного мислення.</p> <p>Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти та явища.</p> <p>Формування навичок оцінювальної діяльності.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно- розвиткової роботи
1	РЕЗЕРВ ЧАСУ		

9-й клас
ГЕОГРАФІЯ
«Україна у світі: природа, населення» (ПРОДОВЖЕННЯ)
«УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО»
(70 годин, 2 години на тиждень)

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
1	ВСТУП		
25	РОЗДІЛ ІV. НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ		
10	<p>Тема 1. Демографічні процеси та статеві-віковий склад населення світу та України. Кількість населення в світі та Україні. Чинники, що впливають на кількість населення: природний рух, міграції. Міграційна політика держав. Статеві-віковий склад населення світу й України. Тривалість життя населення. Зміна кількості населення в світі та Україні. Регіональні відмінності демографічних процесів. Дослідження П.Чубинського. Демографічна політика. Механічний рух населення: причини і види міграцій, основні напрямки міграційних потоків в світі та Україні. Українська діаспора. Міграційна політика.</p> <p>Практична робота 1. Обчислення показників природного та механічного руху населення в різних регіонах України. 2. Аналіз статеві-вікових пірамід України та окремих країн світу.</p>	<p>Учень: називає кількість населення світу, найбільших за кількістю населення країн, України; розуміє поняття: «природний рух населення», «демографічний вибух», «демографічна криза», «демографічна політика», міграції : «еміграція», «імміграція»; визначає показники народжуваності, смертності, природного й механічного руху, частки жінок і чоловіків, окремих вікових груп у структурі населення країни (регіону); показує на карті і називає регіони світу, країни, області в Україні з найбільшою і найменшою кількістю населення, природним приростом, країни з найбільшою численною українською діаспорою; знаходить в різних джерелах інформацію, що характеризує населення світу й окремих країн, України та окремих її областей; пояснює демографічну ситуацію в різних регіонах України; аналізує: статеві-вікові піраміди України та країн світу (на вибір) характеризує демографічні показники населення країни за сукупністю картографічних і статистичних</p>	<p>Актуалізація раніше засвоєних знань та навичок. Формування навичок і прийомів заучування, запам'ятовування та ін. Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти та явища. Удосконалення способів полісенсорної та розумової пізнавальної діяльності. Розвиток навичок роботи з фізичною картою. Розвиток асоціативного та образного мислення. Згладжування недоліків пізнавальної діяльності. Формування вміння усвідомлено сприймати інформацію і утримувати її в пам'яті. Розвиток навичок самостійного виконання завдань. Формування навичок оцінювальної діяльності.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
		матеріалів, механічний рух населення в Україні; оцінює важливість знань про демографічні процеси в Україні і країнах світу.	
6	<p>Тема 2. Розселення. Густота населення. Територіальні відмінності густоти населення у світі й Україні. Міські і сільські населені пункти. Критерії їх розмежування в Україні та країнах світу. Класифікація міст за кількістю населення та функціями. Міське і сільське населення. Урбанізація, причини, що її зумовлюють. Міські агломерації. Мегалопіси. Світові міста. Відмінності в рівнях і темпах урбанізації в Україні і світі. Субурбанізація. Хибна урбанізація. Дослідження. Визначення регіонів України з найбільшою і найменшою густотою населення.</p>	<p>Учень: називає кількість населення світу, найбільших за кількістю населення країн, України; розуміє поняття: «урбанізація», «субурбанізація», «агломерація», «мегалополіс»; визначає показники урбанізованості території; показує на карті і називає регіони світу, країни, області в Україні з найбільшою і найменшою густотою, рівнем урбанізації; найбільші агломерації, світові міста, найбільші міста в Україні; знаходить в різних джерелах інформацію, що характеризує особливості розселення населення світу й окремих країн, України та окремих її областей; розрізняє міські і сільські населені пункти, типи міст за людністю і функціями, місто, агломерацію й мегалополіс, темп і рівень урбанізації; пояснює вплив природних та демографічних чинників на територіальні відмінності густоти населення порівнює рівень і темпи урбанізації в Україні і світі; оцінює важливість знань про особливості розселення населення.</p>	<p>Сприяння усвідомленому вживанню в мовленні нових слів і термінів. Формування навичок інноваційно-пошукової діяльності. Розвиток умінь використання географічних знань і понять у повсякденному житті. Розвиток уміння працювати з картами та іншими джерелами інформації. Формування вміння аналізувати, порівнювати, співставляти, робити висновки. Розвиток пізнавальної активності, аналітичного мислення.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
4	<p>Тема 3. Етнічний склад населення. Етноси. Найпоширеніші мовні сім'ї. Однонаціональні та багатонаціональні країни. Національний склад населення України: особливості та регіональні відмінності. Національні меншини та етнічні групи, основні райони розселення.</p>	<p>Учень: називає найпоширеніші мовні сім'ї; розуміє поняття «раса», «нація», «мовна сім'я»; показує на карті і називає приклади одно національних і багатонаціональних країн; знаходить райони розселення національних меншин в Україні; знаходить в різних джерелах інформацію, що характеризує етнічний склад населення України й окремих країн; характеризує національний склад населення України; за сукупністю картографічних і статистичних матеріалів; порівнює етнічний склад населення регіонів України; оцінює важливість толерантного ставлення до представників інших рас, національностей.</p>	<p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття. Конкретизація уявлень про географічні поняття. Формування вміння усвідомлено сприймати інформацію і утримувати її в пам'яті. Сприяння цілісному сприйняттю оточуючого світу. Конкретизація уявлень про складові біосфери, навичок їх співвіднесення з іншими об'єктами та предметами оточуючого. Розширення чуттєвого досвіду дітей, формування адекватного уявлення про навколишній світ Розвиток спостережливості, уяви, просторового мислення. Сприяння упорядкуванню знань учнів.</p>
2	<p>Тема 4. Релігійний склад населення. Релігія як явище культури. Світові релігії. Регіональні відмінності релігійних вірувань в Україні.</p>	<p>Учень: називає світові релігії; розуміє поняття: «світова релігія»; показує на карті і називає регіони домінування світових релігій; знаходить в різних джерелах інформацію, що характеризує релігійний населення світу й окремих країн, України та окремих її областей; характеризує регіональні відмінності релігійних вірувань в Україні; оцінює важливість толерантного ставлення до</p>	<p>Розширення уявлень про різноманітність світових релігій. Розвиток навичок роботи з фізичною картою та іншими джерелами інформації. Розвиток зорового, слухового і дотикового сприйняття. Актуалізація раніше засвоєних знань та навичок. Розвиток умінь порівнювати, оцінювати, співставляти, робити</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
		представників інших релігійних громад.	висновки. Удосконалення описового мовлення, навичок коментування, формування пояснень, міркувань, умовиводів. Подолання вербалізму знань.
3	<p>Тема 5. Зайнятість населення у світі й в Україні. Трудові ресурси. Кількість і якість трудових ресурсів. Економічно активне населення. Зайнятість населення. Проблеми зайнятості населення.</p>	<p>Учень: називає кількість трудових ресурсів в Україні; розуміє поняття: «трудові ресурси», «економічно активне населення»; визначає показники безробіття; показує на карті і називає області в Україні з найбільшою і найменшою кількістю трудових ресурсів; знаходить в різних джерелах інформацію про проблеми зайнятості населення світу й окремих країн, України та окремих її областей; пояснює причини безробіття; характеризує кількість і якість трудових ресурсів окремих країн та України; порівнює зайнятість населення в окремих країнах і в Україні; оцінює важливість знань про трудові ресурси і зайнятість населення.</p>	<p>Формування навичок пізнавальної діяльності учнів. Розвиток аналітичного мислення. Розвиток мисленневих операцій: аналізу, синтезу, порівняння. Розвиток мовлення: навички побудови логічного висловлювання, вміння робити висновки. Проведення профорієнтаційної роботи. Удосконалення вміння аналізувати статистичні матеріали. Розвиток уміння користування спеціальними тифлотехнічними приладами, оптичними засобами корекції. Формування навичок читання та запису діаграм шрифтом Брайля. Формування навичок роботи з рельєфними дидактичними матеріалами.</p>
7	РОЗДІЛ V. ПРИРОДА ТА НАСЕЛЕННЯ СВОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО РЕГІОНУ		
2 3	<p>Тема 1. Географічне положення, адміністративно-територіальний устрій, історія формування і розвитку.</p> <p>Тема 2. Природа регіону</p> <p>Особливості природних умов і ресурсів .</p>	<p>Учень: характеризує рельєф і геологічну будову, клімат, поверхневі й підземні води, ґрунтово-рослинний покрив, тваринний світ, ландшафти, населення адміністративної області та своєї місцевості; пояснює взаємозв'язки між природними компонентами;</p>	<p>Розширення і уточнення уявлень про навколишній світ. Збагачення сенсорного досвіду учнів. Розвиток аналізаторних систем (зорово-слухових відчуттів),</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
2	<p>Природокористування. Об'єкти природно-заповідного фонду.</p> <p>Тема 3. Населення регіону. Кількість та структура населення. Етнічний склад. Особливості зайнятості населення.</p> <p>Дослідження (екскурсія) Ознайомлення з об'єктами природи своєї місцевості.</p>	<p>вплив природних умов і природних ресурсів на розселення населення в області й своєї місцевості; аналізує використання природних ресурсів, екологічні наслідки природокористування; висловлює судження щодо заходів з метою раціонального використання та охорони природних ресурсів та покращення умов життя населення</p>	<p>дотиково-слухових, кінестетичних). Удосконалення практичних умінь навичок роботи з картою та рельєфними зображеннями. Розвиток мовлення: навички побудови логічного висловлювання, вміння формулювати висновки. Розширення чуттєвого досвіду дітей, формування адекватного уявлення про навколишній світ. Формування вмінь знаходити та застосовувати географічну інформацію. Розвиток уміння аналізувати, порівнювати, співставляти та робити висновки.</p>
«УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО»			
1	ВСТУП		
1	<p>Суспільна географія в системі географічних наук. Предмети вивчення суспільної географії. Зв'язок суспільної географії з іншими науками. Методи економіко-географічних досліджень. Видатні вітчизняні та світові економіко-географи: Костянтин Воблий, Володимир Кубійович, Франсуа Перру, Джон Фрідман.</p>	<p>Учень називає: предмети вивчення суспільної географії, вітчизняних та світових економіко-географів; пояснює: актуальність і необхідність вивчення суспільної географії; аналізує: методи економіко-географічних досліджень; встановлює: зв'язок суспільної географії з іншими науками; оцінює: значення для людства знань з суспільної географії.</p>	<p>Формування пізнавальної активності та культури розумової праці. Формування цілісного світогляду. Розширення зони пізнання для розкриття нових горизонтів у світосприйнятті. Розвиток уявлень про предмети вивчення суспільної географії. Формування вмінь аналізувати, порівнювати, співставляти, робити висновки. Подолання вербалізму знань.</p>
18	РОЗДІЛ І. НАЦІОНАЛЬНЕ ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО		
10	<p>Тема 1. Національне господарство Національне господарство. Валовий</p>	<p>Учень називає: ознаки понять «національне господарство».</p>	<p>Розширення і уточнення уявлень про навколишній світ.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
	<p>внутрішній продукт (ВВП) та валовий національний продукт (ВНП). Секторальна модель економіки: первинний (видобуток сировини та одержання напівфабрикатів: сільське, лісове та рибне господарство, добувна промисловість, мисливство), вторинний (переробна промисловість та будівництво), третинний (послуги), четвертинний (наукові дослідження та розробки для виробництва) сектори економіки.</p> <p>Інституціональна структура національної економіки. Поняття «підприємство», «виробництво», «послуга». Сектори національної економіки України.</p> <p>Форми просторової організації виробництва: концентрація, комбінування, спеціалізація, кооперування, агломерування. Чинники розміщення виробництва: сировинний, паливно-енергетичний, водний, транспортний, науково-технічного прогресу, трудових ресурсів, екологічний, чинник споживача, військово-стратегічний.</p> <p>Поняття «економічний розвиток» та його складові. Оцінка рівня економічного розвитку України.</p> <p>Практична робота 3. Складання схеми структури національного господарства України.</p>	<p>«валовий внутрішній продукт», «валовий національний продукт», «підприємство», «виробництво», «послуга»;</p> <p>наводить приклади: різних інституціональних типів, юридичних осіб;</p> <p>характеризує: особливості секторальної структури господарства, чинники розміщення виробництва і надання послуг;</p> <p>порівнює: форми організації виробництва;</p> <p>пояснює: зміни у комплексі національної економіки України;</p> <p>аналізує: сучасну секторальну структуру національного господарства України;</p> <p>оцінює: рівень економічного розвитку України.</p>	<p>Сприяння формуванню знань про взаємозв'язок між природними об'єктами, процесами та діяльністю людини.</p> <p>Розвиток спостережливості уяви просторового мислення.</p> <p>Сприяння упорядкуванню знань учнів.</p> <p>Розвиток умінь порівнювати, оцінювати, співставляти, робити висновки.</p> <p>Формування правильних і усвідомлених знань, умінь і навичок. Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Виправлення або послаблення недоліків мисленневих операцій: уявлень, сприйняття, запам'ятовування, мислення, аналізу, синтезу, порівняння.</p> <p>Формування логіко-географічної компетентності учнів.</p>
8	<p>Тема 2. Світове господарство</p> <p>Поняття «спеціалізація міста/району/ регіону/країни», «міжнародний географічний поділ праці», «світове господарство», «світовий ринок». Етапи формування світового господарства. Типи та еволюція економічних</p>	<p>Учень</p> <p>називає: ознаки понять «спеціалізація міста / району / регіону / країни», «міжнародний географічний поділ праці», «світове господарство», «світовий ринок», «науково-технічний прогрес», «глобалізація»;</p> <p>наводить приклади: країн світу з різним рівнем</p>	<p>Сприяння усвідомленому використанню в мовленні нових понять і термінів.</p> <p>Розвиток спостережливості уяви просторового мислення.</p> <p>Сприяння упорядкуванню знань</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
	<p>систем.</p> <p>Типізація країн світу за рівнем економічного розвитку. Місце України у світовому господарстві.</p> <p>Сучасні тенденції розвитку світового господарства: інтернаціоналізація виробництва, міжнародна економічна інтеграція, інформатизація, глобалізація. Особливості розвитку сучасного світового господарства під впливом глобалізації.</p> <p>Науково-технічний прогрес (НТП), його основні риси. Світове господарство у період НТП, його вплив на структуру та чинники розміщення виробництва.</p> <p>Практична робота 4. Позначення на контурній карті країн «Великої двадцятки» і деяких найменш розвинутих країн з різних регіонів світу.</p>	<p>економічного розвитку: високорозвинених країн, країн, що розвиваються;</p> <p>демонструє на карті: країни «Великої сімки» (G-7); країни «Великої двадцятки» (G-20); країн нової індустріалізації: Республіка Корея, Сінгапур, Тайвань, Малайзія, Таїланд, Бразилія, Мексика, Аргентина; найменш розвинутих країн світу: Нігер, Ефіопія, Афганістан, Гаїті, Кірибаті.</p> <p>аналізує: різні типи економічних систем;</p> <p>характеризує: тенденції розвитку світового господарства в епоху НТП і глобалізації;</p> <p>пояснює: вплив НТП на структуру світового господарства та темпи його розвитку;</p> <p>оцінює: сучасні тенденції розвитку світового господарства.</p>	<p>учнів.</p> <p>Розвиток умінь порівнювати, оцінювати, співставляти, робити висновки.</p> <p>Формування правильних і усвідомлених знань, умінь і навичок.</p> <p>Розвиток навичок роботи з фізичною картою та іншими джерелами інформації.</p> <p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p>
13	РОЗДІЛ II. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ СВІТУ ТА УКРАЇНИ		
3	<p>Тема 1. Географічне середовище</p> <p>Географічне (навколишнє) середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Природокористування та його види. Ресурсозабезпеченість. Природно-ресурсний потенціал. Сталий розвиток - стратегія людства на XXI ст.</p>	<p>Учень</p> <p>називає: ознаки понять «географічне середовище», «природокористування»; «природно-ресурсний потенціал», «сталий розвиток»;</p> <p>характеризує: основні положення Концепції сталого розвитку;</p> <p>аналізує: наслідки взаємодії суспільства і природи;</p> <p>оцінює: ресурсозабезпеченість окремих регіонів і країн світу на основі аналізу статистичних даних.</p>	<p>Активізація і корекція пізнавальної діяльності учнів на основі вивчення конкретних явищ.</p> <p>Розширення чуттєвого пізнавального досвіду.</p> <p>Удосконалення навичок читання карти (у тому числі об'ємної), роботи з глобусом.</p> <p>Збагачення та уточнення уявлень про навколишній світ.</p> <p>Розвиток описового мовлення, формулювання умовиводів, повної логічної відповіді на запитання.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
			Збагачення словникового запасу учнів географічною лексикою (географічні поняття). Подолання вербалізму знань. Розвиток оцінювальної діяльності.
10	<p>Тема 2. Природні умови і ресурси</p> <p>Поняття про природні умови і природні ресурси. Вплив природних умов на особливості життєдіяльності та господарювання у різних країнах світу та регіонах України. Класифікація природних ресурсів за належністю до компонентів природи та за характером їх відновлення.</p> <p>Мінеральні ресурси. Паливно-енергетичні ресурси: найбільші басейни й країни за видобутком нафти, природного газу, кам'яного вугілля та інших важливих паливно-енергетичних ресурсів у світі. Рудні ресурси: найбільші басейни й країни видобутку залізних руд та руд кольорових металів, рідкоземельних і благородних металів. Нерудні ресурси: найбільші райони й країни видобутку калійних солей, самородної сірки, алмазів. Оцінка мінерально-сировинної бази України.</p> <p>Географія світових земельних, лісових, водних, рекреаційних ресурсів, ресурсів Світового океану. Оцінка забезпечення України земельними, лісовими, водними, рекреаційними ресурсами.</p> <p>Практична робота 5. Позначення на контурній карті найбільших басейнів видобутку нафти,</p>	<p>Учень</p> <p>називає: класифікацію природних ресурсів за характером їх відновлення, основні групи мінеральних ресурсів;</p> <p>демонструє на карті: найбільші басейни видобутку нафти і природного газу: Перська затока; Західносибірський та Волго-Уральський (Росія), Середньоазійський; Зондський, Сахарський, Гвінейської затоки, Центральноамериканський; Техаський, Мексиканської затоки, Каліфорнійський та Аляскінський (в США), Західноканадський; Північноморський; найбільші басейни та райони видобутку кам'яного вугілля: Рурський (Німеччина), Верхньосілезький (Польща), Донецький (Україна), Кузнецький (Росія), Карагандинський та Екібастузький (Казахстан), Північно-Східний (Китай), Східний (Індія), Аппалацький (США), Південно-Східний (Австралія); країни, що мають найбільші поклади залізних руд: Бразилія, Австралія, Канада, Китай, Індія, Казахстан, Україна, Росія, Південна Африка, Швеція; найбільші пояси залягання руд кольорових металів: Кордильєри-Анди, «Вольфрам-олов'яний пояс» Азії, «Мідний пояс» Африки.</p> <p>наводить приклади: різних видів природних ресурсів та впливу природних умов на особливості життєдіяльності та господарювання у різних країнах світу та регіонах України;</p>	<p>Формування усвідомленого розуміння основної класифікації природних ресурсів за характером їх відновлення.</p> <p>Удосконалення роботи з картою.</p> <p>Удосконалення вмінь аналізувати, спостерігати, робити висновки.</p> <p>Розвиток географічного мислення.</p> <p>Сприяння розвитку уяви, пам'яті, логічного мислення.</p> <p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p> <p>Розвиток умінь порівнювати, оцінювати, співставляти, робити висновки.</p> <p>Формування правильних і усвідомлених знань, умінь і навичок.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p>

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
	природного газу, кам'яного вугілля, залізної руди та руд кольорових металів світу.	<p>характеризує: особливості розміщення природних ресурсів у світі;</p> <p>аналізує: карти світових природних ресурсів;</p> <p>пояснює: проблеми і перспективи використання природних ресурсів на сучасному етапі розвитку суспільства;</p> <p>оцінює: забезпечення України різними видами природних ресурсів.</p>	
5	РЕЗЕРВ ЧАСУ		

10-й клас
ГЕОГРАФІЯ
«УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО» (ПРОДОВЖЕННЯ)

(35 годин, 1 година на тиждень)

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
1	ВСТУП		
28	РОЗДІЛ III. СТРУКТУРА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ		
4	<p>Тема 1. Паливно-енергетична промисловість та електроенергетика</p> <p>Структура та значення паливно-енергетичної промисловості у світовому господарстві. Видобуток нафти, природного газу, вугілля, та інших типів паливно-енергетичних матеріалів, основні напрями їх перероблення. Паливно-енергетична промисловість України. Джерела та шляхи надходження паливних ресурсів в Україну. Нафтопереробна промисловість України. Проблеми й перспективи розвитку паливно-енергетичної промисловості України.</p> <p>Паливно-енергетична промисловість світу. Найбільші країни-експортери та імпортери нафти, природного газу, кам'яного вугілля. Вплив зовнішньої політики держав на напрями і вартість поставок енергоносіїв у міжнародній торгівлі.</p> <p>Електроенергетика, її значення у сучасному світі. Основні типи електростанцій. Способи отримання промислової енергії. Структура та розміщення електроенергетики в Україні.</p>	<p>Учень називає: склад паливно-енергетичної промисловості, типи електростанцій за джерелом енергетичних ресурсів, проблеми функціонування енергетичної галузі, шляхи енергозбереження;</p> <p>наводить приклади: найбільших країн-експортерів та імпортерів нафти, природного газу, кам'яного вугілля; найбільших країн-виробників та споживачів електроенергії в світі та Європі;</p> <p>демонструє на карті: найпотужніші електростанції в світі: ГЕС Сань-Ся («Три ущелини») (Китай), ГЕС Ітайпу (Бразилія-Парагвай), АЕС Касівадзакі-Каріва (Японія), Тайчжунська ТЕС (Тайвань); АЕС в Україні: Запорізька, Південноукраїнська, Рівненська, Хмельницька; ТЕС в Україні: Запорізька, Криворізька, Бурштинська, Зміївська, Придніпровська, Ладизинська, Трипільська; ГЕС та ГАЕС в Україні: Київські, Канівська, Кременчуцька, Дніпродзержинська, Дніпрогес, Каховська, Дністровські, Ташлицька ГАЕС; центри нафтопереробки в Україні: Кременчук, Лисичанськ, Дрогобич.</p> <p>характеризує: особливості розвитку і розміщення галузей паливної промисловості; перспективи застосування різних видів відновних джерел енергії в</p>	<p>Розширення зони пізнання. Формування уявлення про просторові співвідношення (форму предметів, їх розташування, розміри, відстань тощо). Розширення і уточнення уявлень про навколишній світ на основі збагачення зорового досвіду учнів. Розвиток навичок культури дотикового сприймання.</p> <p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p> <p>Розширення та уточнення понять про географічні об'єкти.</p> <p>Формування навичок пізнавальної діяльності учнів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності, аналітичного мислення.</p> <p>Розвиток мислення, спостережливості на основі порівняння, класифікації та узагальнення постійних та змінних ознак географічних понять.</p> <p>Розвиток усіх видів полісенсорних функцій (кольоровідчуття, кольорозрізнення тощо).</p> <p>Удосконалення навичок культури</p>

	<p>Найбільші ТЕС, АЕС, ГЕС, ЛЕП. Відновні джерела енергії, їх переваги та недоліки.</p> <p>Електроенергетика світу. Найбільші країни-виробники та споживачі електроенергії в світі. Найпотужніші електростанції світу. Екологічні проблеми електроенергетики. Енергозбереження.</p> <p>Практична робота 1. Позначення на контурній карті України басейнів видобутку вугілля, природного газу, нафти, головних нафто- і газопроводів, центрів нафтопереробки, найбільших електростанцій.</p> <p>Практична робота 2. Побудова та аналіз секторних діаграм виробництва електроенергії різними типами електростанцій в Україні та в одній з країн Європи з метою виявлення шляхів енергозбереження.</p>	<p>світі та в Україні;</p> <p>порівнює: особливості виробництва електроенергії та чинники розміщення генеруючих потужностей з промислового виробництва електроенергії і теплої води для водопостачання й обігріву в Україні та провідних державах світу;</p> <p>аналізує: шляхи надходження паливно-енергетичних ресурсів в Україну;</p> <p>оцінює: динаміку виробництва електроенергії різними типами електростанцій в Україні та у Країнах Європи.</p>	<p>усного і письмового мовлення.</p> <p>Формування уявлень на основі відповідності між словом і конкретним образом предмета.</p> <p>Формування практичних навичок роботи за рельєфними зображеннями та географічними картами.</p> <p>Розвиток мовлення: навички побудови логічного висловлювання.</p> <p>Формування наукового підходу до вивчення географії.</p> <p>Розвиток творчих можливостей і здібностей учнів.</p> <p>Формування навичок побудови секторних діаграм шрифтом Брайля.</p> <p>Розвиток самостійності, цілеспрямованості.</p> <p>Формування інноваційно-пошукової діяльності.</p>
3	<p>Тема 2. Металургія</p> <p>Структура та значення металургії у світовому господарстві. Чорна та кольорова металургія. Сировинна база та технологія виробництва чавуну і сталі. Комбінування у чорній металургії. Способи виплавки сталі. Чорна металургія України. Основні вітчизняні металургійні райони та центри. Місце України серед країн світу за виробництвом сталі.</p> <p>Чорна металургія світу. Найбільші-країни виробники та споживачі чавуну і сталі в світі. Екологічні проблеми чорної металургії.</p> <p>Кольорова металургія України. Обмеженість сировинної бази. Технологія виробництва та принципи розміщення</p>	<p>Учень називає: склад чорної і кольорової металургії, чинники розміщення галузей, проблеми і перспективи їх розвитку;</p> <p>демонструє на карті: райони та центри чорної металургії в Україні: Придніпровський (Кривий Ріг, Дніпропетровськ, Дніпродзержинськ, Запоріжжя, Новомосковськ, Нікополь), Донецький (Краматорськ, Алчевськ, Харцизьк), Приазовський (Маріуполь); центри кольорової металургії в Україні: Запоріжжя, Побузьке, Миколаїв, Артемівськ, Костянтинівка, Микитівка;</p> <p>наводить приклади: найбільших країн-виробників чавуну і сталі, кольорових металів в світі та Європі;</p> <p>характеризує: негативні наслідки впливу металургійного виробництва на довкілля;</p>	<p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збережені органи відчуття.</p> <p>Конкретизація уявлень про галузі виробництва.</p> <p>Формування навичок роботи з рельєфними дидактичними матеріалами.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності, виправлення або послаблення недоліків сприймання, уявлень, запам'ятовування, пам'яті, мислення і мовлення .</p> <p>Розвиток мисленневих операцій: аналізу, синтезу, порівняння.</p> <p>Розвиток зорових функцій школярів.</p> <p>Розвиток мовлення: навички побудови</p>

	<p>підприємств з виплавки різних кольорових металів. Основні центри виплавки кольорових металів в Україні.</p> <p>Кольорова металургія світу. Найбільші країни-виробники та споживачі кольорових металів у світі. Особливості розміщення виробництва кольорових металів у сучасному світі. Екологічні проблеми чорної та кольорової металургії.</p> <p>Практична робота 3. Нанесення на контурну карту сировинної бази, районів та основних центрів чорної металургії України.</p>	<p>пояснює: особливості розміщення підприємств чорної і кольорової металургії;</p> <p>аналізує: статистичні дані щодо обсягів виробництва металургійної продукції в Україні та світі;</p> <p>оцінює: значення металургії для розвитку господарства України та її роль у зовнішній торгівлі держави.</p>	<p>логічного висловлювання, вміння правильно формулювати висновки.</p> <p>Формування самостійності, цілеспрямованості.</p> <p>Формування логіко-географічної компетентності учнів.</p> <p>Розвиток уявлень та навичок застосування географічних знань у інших сферах життєдіяльності.</p> <p>Формування навичок пошукової діяльності.</p> <p>Подолання вербалізму знань.</p>
4	<p>Тема 3. Машинобудування</p> <p>Провідна роль машинобудування у сучасному світі. Структура та принципи розміщення підприємств загального, транспортного, точного машинобудування. Спеціалізація та кооперування у машинобудуванні. Міжгалузеві та внутрішньогалузеві зв'язки машинобудування.</p> <p>Розміщення загального, транспортного та точного машинобудування в Україні. Найбільші центри машинобудування. Основні райони розвитку машинобудування: Харківський, Донецький, Придніпровський, Прикарпатський. Проблеми і перспективи розвитку та розміщення підприємств машинобудування.</p> <p>Машинобудування світу. Найбільші країни-виробники автомобілів, морських суден, літаків, електроніки.</p> <p>Практична робота 4. Позначення на</p>	<p>Учень називає: структуру та чинники розміщення машинобудування, проблеми і перспективи його розвитку; найбільші машинобудівні регіони світу: Північна Америка (США, Канада), Країни ЄС, Східна та Південно-Східна Азія (Японія, Китай, нові індустріальні країни).</p> <p>демонструє на карті: найбільші вузли багатопрофільного машинобудування в Україні: Харків, Запоріжжя, Дніпропетровськ, Київ, Херсон, Львів, Кременчук, Миколаїв.</p> <p>наводить приклади: найбільших країн-виробників автомобілів, морських суден, літаків, електроніки в світі та Європі;</p> <p>характеризує: сучасні тенденції розвитку і розміщення машинобудування;</p> <p>пояснює: чинники, що впливають на розміщення машинобудування;</p> <p>оцінює: роль машинобудування у розвитку світового господарства та в Україні.</p>	<p>Розвиток аналізаторних систем (зорово-слухових відчуттів, дотиково-слухових, кінестетичних).</p> <p>Формування вмінь групування та узагальнення предметів за суттєвими ознаками.</p> <p>Розвиток аналітичного спостереження.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій, довільної уваги, пам'яті.</p> <p>Розвиток спостережливості, уяви просторового мислення.</p> <p>Формування логіко-географічної компетентності учнів.</p> <p>Розвиток та вдосконалення навичок орієнтування в зміненому довкіллі.</p> <p>Удосконалення навичок роботи з контурною картою.</p> <p>Розвиток описового мовлення, коментування виконуваних дій.</p> <p>Розвиток емоційно-вольової сфери.</p> <p>Формування вміння усвідомлено</p>

	контурній карті світу найбільших країн-виробників легкових автомобілів.		сприймати інформацію і утримувати її в пам'яті.
3	<p>Тема 4. Хімічна та лісова промисловість</p> <p>Поняття про хімічну промисловість, її склад: гірничо-хімічна промисловість, основна хімія, хімія органічного синтезу. Природно-сировинна база хімічної промисловості. Використання відходів. Принципи розміщення основних видів хімічної промисловості в Україні: виробництва соди, мінеральних добрив, полімерів. Основні райони розвитку хімічної промисловості в Україні: Донецький, Придніпровський, Прикарпатський.</p> <p>Хімічна промисловість світу. Найбільші країни виробники мінеральних добрив та полімерів. Проблеми розвитку і розміщення хімічної промисловості, її екологічні проблеми.</p> <p>Лісове господарство та лісова промисловість. Структура та значення, особливості розміщення. Лісова промисловість України: лісопильне виробництво, деревообробна промисловість, целюлозно-паперове і лісохімічне виробництво. Основні райони розвитку лісової промисловості в Україні:</p>	<p>Учень</p> <p>називає: склад хімічної та лісової промисловості; найбільші регіони розвитку хімічної промисловості світу: Європа, Північна Америка (США, Канада), Східна та Південно-Східна Азія (Японія, Китай, нові індустріальні країни);</p> <p>демонструє на карті: найбільші центри хімічної промисловості в Україні: Слов'янськ, Лисичанськ, Запоріжжя, Дніпродзержинськ, Одеса, Вінниця, Біла Церква, Черкаси, Калуш, Стебник; найбільші центри лісової промисловості в Україні: Малин, Коростень, Ковель, Обухів, Рахів, Перечин;</p> <p>наводить приклади: найбільших країн-виробників мінеральних добрив та полімерів, деревини та паперу світу.</p> <p>характеризує: сировинну базу хімічної та лісової промисловості;</p> <p>пояснює: чинники розміщення підприємств хімічної та лісової промисловості; особливості спеціалізації лісової промисловості в основних лісових поясах світу: північному (ліси помірного поясу) та південному (вологі екваторіальні та тропічні ліси).</p> <p>аналізує: зв'язки хімічної промисловості з іншими видами виробництва;</p> <p>визначає: зв'язки між лісовою та хімічною</p>	<p>Розширення уявлень про різноманітність промисловості з опорою на наочні засоби, практично-предметну та аналітико-синтетичну діяльність.</p> <p>Розширення чуттєвого пізнавального досвіду.</p> <p>Актуалізація раніше засвоєних знань та навичок.</p> <p>Формування навичок і прийомів заучування, запам'ятовування та ін.</p> <p>Формування навичок від пасивного споживання знань до активного їх сприйняття.</p> <p>Розширення і уточнення уявлень про навколишній світ.</p> <p>Згладжування недоліків пізнавальної діяльності.</p> <p>Розвиток мислення, внутрішньо-мисленнєвої діяльності.</p> <p>Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти та явища.</p> <p>Удосконалення способів полісенсорної та розумової пізнавальної діяльності.</p> <p>Розвиток асоціативного та образного</p>

	<p>Карпатський, Поліський. Проблеми й перспективи розвитку галузі в Україні. Нерівномірність поширення лісових ресурсів на планеті. Лісова промисловість світу. Найбільші країни-виробники деревини та паперу світу. Екологічні проблеми лісової промисловості.</p>	<p>промисловістю; оцінює: вплив хімічної та лісової промисловості на довкілля, наслідки використання лісових ресурсів у світі та в Україні.</p>	<p>мислення. Згладжування недоліків пізнавальної діяльності. Розвиток прагнення до освіти і творчого самовдосконалення. Формування навичок оцінювальної діяльності. Подолання вербалізму знань.</p>
3	<p>Тема 5. Виробництво побутових товарів Структура виробництва побутових товарів. Чинники розміщення та склад легкої промисловості. Чинники розміщення провідних галузей текстильної промисловості в Україні: бавовняної, вовняної, лляної, шовкової, конопляно-джутової, трикотажної. Швейна та шкіряно-взуттєва промисловість України. Проблеми і перспективи розвитку легкої промисловості в Україні. Народні промисли: художня вишивка, декоративний розпис, килимарство, гончарство, різьблення по дереву, іконопис, писанкарство, ковальство, лозоплетіння. Географія текстильної промисловості світу. Найбільші країни-виробники та експортери тканин, одягу та взуття на світовий ринок.</p>	<p>Учень називає: складові виробництва побутових товарів, структуру легкої промисловості; демонструє на карті: найбільші центри легкої промисловості в Україні: Херсон, Чернігів, Луцьк, Черкаси, Житомир, Рівне, Київ, Одеса, Харків. наводить приклади: найбільших в світі та Європі країн-виробників та експортерів тканин, одягу та взуття на світовий ринок; характеризує: особливості виробництва продукції легкої промисловості; пояснює: чинники розміщення підприємств легкої промисловості; оцінює: роль легкої промисловості для задоволення життєвих потреб населення.</p>	<p>Розвиток аналізаторних систем (зорово-слухових відчуттів, дотиково-слухових, кінестетичних). Розвиток аналітичного спостереження. Розвиток і вдосконалення вміння користуватися спеціальними тифлотехнічними приладами, оптичними засобами корекції. Розвиток навичок і досвіду орієнтування в мікропросторі. Виправлення і відновлення порушених функцій. Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти. Активізація і корекція пізнавальної діяльності учнів на основі вивчення конкретних предметів. Розширення чуттєвого пізнавального досвіду. Розвиток комунікативних навичок. Створення конкретно-образної основи для розвитку мисленнєвої діяльності. Формування навичок культури усного і письмового мовлення. Формування навичок інноваційно-пошукової діяльності. Розвиток умінь використання географічних знань і понять у повсякденному житті.</p>
5	Тема 6. Сільське господарство і харчова	Учень	Конкретизація уявлень про

	<p>промисловість</p> <p>Значення сільського господарства у сучасному світі. Структура сільського господарства за власністю і галузями виробництва. Виробничі зв'язки сільського господарства з промисловістю. Природні чинники розвитку сільського господарства. Структура сільськогосподарських угідь в Україні. Заходи меліорації та рекультивациі земель.</p> <p>Структура рослинництва: рільництва, садівництво та виноградарство. Розміщення в Україні зернового господарства, технічних культур, картоплярства, овочівництва, баштанництва, виноградарства.</p> <p>Тваринництво, його структура та розміщення в Україні. Розвиток кормової бази тваринництва. Рибне господарство. Зональна спеціалізація сільського господарства України. Гірські та приміські сільськогосподарські райони.</p> <p>Склад харчової промисловості України. Чинники та особливості розміщення буряко-цукрового, олійного, маслосироробного, плодоовочеконсервного, рибного, хлібопекарного, макаронного, борошномельного, круп'яного, кондитерського, пивоварного, виноробного виробництв, розливу мінеральних вод. Проблеми і перспективи розвитку харчової промисловості в Україні.</p> <p>Рослинництво світу. Географія основних харчових і технічних культур. Найбільші країни-виробники та експортери сільськогосподарських культур. Тваринництво світу, його розміщення. Найбільші сільськогосподарські райони світу. Екологічні проблеми сільського</p>	<p>називає: структурні елементи сільського господарства, види сільськогосподарських угідь; першу «трійку» країн світу за збиранням пшениці; країн-лідерів з виробництва рису, кукурудзи, бавовника, льону-довгунцю, соняшнику, сої, цукрової тростини, цукровий буряків, чаю, кави, какао, картоплі; країн-лідерів за поголів'ям великої рогатої худоби, свиней, овець, свійських птахів;</p> <p>наводить приклади: центрів та найвідоміших підприємств кондитерської, буряко-цукрової, олійної, маслосироробної, плодоовочеконсервної, рибної, пивоварної, виноробної промисловості України, розливу мінеральних вод;</p> <p>демонструє на карті: райони вирощування сільськогосподарських культур та розвитку тваринництва в Україні; основні світові райони розміщення сільського господарства;</p> <p>характеризує: особливості розміщення рослинництва і тваринництва відповідно до кліматичних умов та ґрунтових ресурсів;</p> <p>пояснює: чинники розміщення різних галузей харчової промисловості;</p> <p>визначає: зональну спеціалізацію сільського господарства України та світу;</p> <p>аналізує: карти сільськогосподарських культур та тваринництва, тенденції і показники розвитку сільського господарства, склад харчової промисловості;</p> <p>оцінює: соціально-економічну роль сільського господарства у світі, проблеми і перспективи його розвитку на сучасному етапі; місце України у світі з виробництва сільськогосподарської продукції.</p>	<p>розташування основних світових районів розміщення сільського господарства, навичок співвіднесення географічних об'єктів та їх зображення на карті.</p> <p>Підвищення тонкості дотикових диференціювань у процесі впізнання об'єкта.</p> <p>Формування навичок і досвіду орієнтування в макропросторі.</p> <p>Розвиток практичних навичок знаходження на карті об'єктів з допомогою тифлопедагогічного обладнання.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності, аналітичного мислення.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій: аналізу, синтезу, порівняння.</p> <p>Формування географічної компетентності учнів.</p> <p>Розвиток уявлень та навичок застосування отриманих знань в інших сферах життєдіяльності.</p> <p>Розвиток мовлення: вміння формулювати усні та письмові висновки.</p> <p>Розвиток інтересу, відповідального ставлення до навчальної діяльності.</p> <p>Удосконалення вміння роботи з картою.</p> <p>Подолання вербалізму знань.</p>
--	--	--	---

	господарства. Традиційні галузі харчової промисловості окремих країн світу. Практична робота 5. Аналіз зональної спеціалізації сільського господарства України і світу.		
4	Тема 7. Послуги Структура сфери послуг. Транспорт. Роль транспорту в сучасному світі. Види транспорту, їх головні техніко-економічні характеристики. Поняття «магістраль», «транспортний вузол». Транспорт в Україні. Наземні види транспорту. Залізничний транспорт. Залізнична мережа України. Автомобільний транспорт. Найважливіші автомагістралі України. Водні види транспорту України. Найбільші морські та річкові порти держави. Повітряний транспорт. Трубопровідний транспорт. Транзитне значення нафто- та газотранспортної системи України. Проблеми і перспективи розвитку транспорту в Україні. Транспорт світу. Країни, що вирізняються протяжністю та густотою залізниць та автомобільних доріг. Найбільші морські порти та судноплавні річки світу. Найбільші аеропорти світу. Найдовші нафто- і газопроводи світу. Міжнародні транспортні коридори. Туризм. Найвідоміші спеціалізовані центри освіти й науки в світі. Технополіси. Міжнародний туризм, його види і географія. Найвідоміші об'єкти «Всесвітньої спадщини» ЮНЕСКО в різних регіонах світу та в Україні.	Учень називає: складові сфери послуг; види транспорту і зв'язку, суттєві ознаки понять “транспортний вузол”, “транспортна магістраль”; види міжнародного туризму; види транспорту, що посідають перше місце за обсягом перевезень вантажів і пасажирів у світі та в Україні; основні шляхи переміщення вантажів та пасажирів у світі та в Україні; країни-лідери на протяжністю залізниць, автомагістралей, тоннажу морського флоту; найвідоміші спеціалізовані центри освіти і науки Європи (Оксфорд, Кембридж у Великій Британії, Гейдельберг у Німеччині) та Америки (Кембридж (штат Массачусетс, США), Прінстон (штат Нью-Джерсі, США); найвідоміші райони в світі та Україні культурно-пізнавального, рекреаційного, ділового туризму; найбільші центри грального туризму світу: Монте-Карло (Монако), Лас-Вегас (США), Сан-Сіті (Південна Африка); наводить приклади: найбільших транспортних вузлів й магістралей в Україні; найвідоміших об'єктів «Всесвітньої спадщини» ЮНЕСКО в різних частинах світу та в Україні; демонструє на карті: найбільші за вантажообігом морські порти у різних регіонах світу (Сінгапур, Шанхай, Роттердам, Гамбург, Лос-Анджелес, Нью-Йорк, Порт-Саїд, Дурбан, Мельбурн); найбільші за пасажирообігом аеропорти у різних регіонах світу (Антанта, О'Хара (Чикаго), Пекін-Столичний, Токіо, Хітроу (Лондон), Шарль-де-Голь (Париж); найвідоміші морські судноплавні канали (Панамський, Суецький, Кільський);	Розвиток і вдосконалення вміння користуватися спеціальними тифлотехнічними приладами, оптичними засобами корекції. Розвиток навичок і досвіду орієнтування в мікропросторі. Виправлення і відновлення порушених функцій. Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти. Активізація і корекція пізнавальної діяльності учнів на основі вивчення конкретних предметів, їх величини, форми, кількості, положення у просторі. Розширення чуттєвого пізнавального досвіду. Розвиток практичних навичок знаходження на карті об'єктів з допомогою тифлопедагогічного обладнання. Розвиток пізнавальної активності, аналітичного мислення. Розвиток мисленневих операцій: аналізу, синтезу, порівняння. Формування географічної компетентності учнів. Розвиток уявлень та навичок застосування отриманих знань в інших сферах життєдіяльності. Розвиток мовлення: вміння формулювати усні та письмові висновки.

		<p>характеризує: особливості розміщення і розвитку різних видів транспорту і туризму;</p> <p>порівнює: види транспорту за обсягом перевезень вантажів і пасажирів;</p> <p>визначає: розвиток і значення різних видів транспорту в своїй області;</p> <p>оцінює: роль сфери послуг для задоволення потреб населення, значення української транспортної системи у здійсненні міжнародних перевезень.</p>	Розвиток самостійності, цілеспрямованості.
2	<p>Тема 8. Особливості господарства свого адміністративного регіону</p> <p>Розвиток та розміщення господарства в регіоні. Промисловість, її склад. Структура сільського господарства, його спеціалізація. Сфера послуг: транспорт, освіта, наука, культура, туризм, фізкультура і спорт, охорона здоров'я, банківська справа, житлово-комунальне господарство, органи державної влади тощо.</p> <p>Дослідження. Складання туристичного маршруту для ознайомлення з цікавими об'єктами своєї місцевості.</p>	<p>Учень</p> <p>характеризує: структуру промисловості та сільського господарства, види транспорту у своїй місцевості;</p> <p>наводить приклади: підприємств і закладів сфери послуг, що працюють у регіоні;</p> <p>пояснює: вплив природних умов і ресурсів на розвиток місцевого господарства;</p> <p>аналізує: взаємозв'язки між складовими господарства на прикладі певної території;</p> <p>визначає: об'єкти своєї місцевості для ознайомлення туристів;</p> <p>оцінює: рівень розвитку сфери послуг у регіоні.</p>	<p>Збагачення сенсорного досвіду учнів.</p> <p>Удосконалення практичних умінь навичок роботи з картою та рельєфними зображеннями.</p> <p>Розвиток мовлення: навички побудови логічного висловлювання, вміння формулювати висновки.</p> <p>Розширення чуттєвого досвіду дітей, формування адекватного уявлення про навколишній світ.</p> <p>Формування вмінь знаходити та застосовувати географічну інформацію.</p> <p>Розвивати вміння аналізувати, порівнювати, співставляти та робити висновки.</p> <p>Розвиток аналізаторних систем (зорово-слухових відчуттів, дотиково-слухових, кінестетичних).</p> <p>Конкретизація основних географічних понять.</p>
6	РОЗДІЛ IV. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ЛЮДСТВА		
1	<p>Тема 1. Форми зовнішніх економічних зв'язків</p> <p>Форми міжнародного співробітництва: зовнішня торгівля, міжнародні кредитно-фінансові відносини, науково-технічні</p>	<p>Учень</p> <p>називає: основні форми міжнародних відносин між державами;</p> <p>наводить приклади: економічних, політичних культурних зв'язків між країнами;</p>	<p>Активізація і корекція пізнавальної діяльності учнів на основі вивчення конкретних явищ.</p> <p>Розширення чуттєвого пізнавального досвіду.</p>

	<p>зв'язки, надання послуг, міжнародний туризм. Обсяги і структура зовнішньоекономічних зв'язків України. Основні країни-партнери у зовнішній торгівлі України.</p>	<p>характеризує: тенденції і структуру зовнішньоекономічних зв'язків України; аналізує: форми міжнародного співробітництва між країнами світу; оцінює: напрями співробітництва України з країнами світу та перспективи їх розвитку з урахуванням потреб національної економіки.</p>	<p>Удосконалення навичок читання карти (у тому числі об'ємної), таблиць. Збагачення та уточнення уявлень про навколишній світ. Збагачення словникового запасу учнів географічною лексикою (географічні поняття). Розвиток описового мовлення, формулювання умовиводів, повної логічної відповіді на запитання. Подолання вербалізму знань. Розвиток оцінювальної діяльності.</p>
<p>2</p>	<p>Тема 2. Міжнародні організації Міжнародні організації – результат міжнародної економічної та політичної інтеграції. Історія створення сучасних міжнародних організацій та їх значення у світі. Класифікація міжнародних організацій. Інтеграція та співпраця України зі світовими організаціями. Найвпливовіші міжнародні організації сьогодення: ООН, НАТО, Європейський Союз, Рада Європи, ОПЕК, ФАО, Євразійське економічне співтовариство.</p>	<p>Учень називає: суттєві ознаки понять «міжнародна інтеграція», «міжнародні економічні організації»; наводить приклади і показує на карті: країни, що входять до галузевих і регіональних міжнародних економічних організацій; характеризує: функції та основні види діяльності найвагоміших міжнародних галузевих і регіональних організацій; порівнює: діяльність галузевих міжнародних організацій; пояснює: участь України в міжнародних економічних організаціях; оцінює: роль міжнародних галузевих і регіональних організацій в розвитку світового господарства та відносин між країнами.</p>	<p>Розвиток аналізаторних систем (зорово-слухових відчуттів, дотиково-слухових, кінестетичних). Розвиток аналітичного спостереження. Актуалізація раніше засвоєних умінь, знань та навичок. Збагачення та конкретизація уявлень про оточуючі об'єкти та явища. Розвиток уявлень про джерела географічних знань, інформації. Формування навичок оцінювальної діяльності. Розвиток спостережливості, уяви, просторового мислення. Сприяння упорядкуванню знань учнів. Розвиток умінь порівнювати, оцінювати, співставляти, робити висновки. Формування правильних і усвідомлених знань, умінь і навичок. Розвиток емоційно-вольової сфери. Розвиток навичок самостійного виконання завдань. Формування вміння усвідомлено сприймати інформацію і утримувати її</p>

			в пам'яті.
3	<p>Тема 2. Глобальні проблеми людства</p> <p>Поняття про глобальні проблеми людства. Час та причини їх виникнення й загострення. Проблема війни і миру. Екологічна проблема. Сировинна і енергетична проблеми. Демографічна та продовольча проблеми. Проблема освоєння Світового океану. Проблема подолання відсталості країн, що розвиваються. Прояв глобальних проблем на території України.</p> <p>Взаємозв'язок глобальних проблем. Роль світової громадськості та міжнародних організацій у їх розв'язанні. Глобальні прогнози: наукова фантастика та науково-обґрунтовані моделі розвитку світу.</p> <p>Дослідження. Регіони і країни з найбільшою концентрацією глобальних проблем.</p>	<p>Учень</p> <p>називас: глобальні проблеми людства; наводить приклади: «гарячих точок» на карті Європи і світу; характеризує: поширення глобальних проблем та їх прояв на території України; аналізує: сутність, причини виникнення, особливості розвитку сучасних глобальних проблем; демонструє на карті: країни-члени Ядерного клубу (США, Велика Британія, Франція, Росія, Китай, Індія, Пакистан); найбільші райони екологічної катастрофи в світі (Зона Чорнобильської АЕС, район Приаралля); оцінює: наслідки прояву глобальних викликів для окремих регіонів і країн світу, роль світової громадськості та міжнародних організацій у їх розв'язанні; обґрунтовує: можливі шляхи подолання глобальних проблем; складає: прогнози майбутнього розвитку людства.</p>	<p>Збагачення і розширення предметного сприйняття, уточнення уявлень про глобальні проблеми людства.</p> <p>Розвиток зорового, слухового і дотикового сприйняття.</p> <p>Удосконалення вмінь працювати з картою.</p> <p>Розвиток аналітичного спостереження з опорою на збереженні органи відчуття.</p> <p>Формування навичок співставлення різних явищ, порівнювати їх, робити висновки.</p> <p>Формування логіко-географічної компетенції.</p> <p>Формування мовленнєвої культури.</p> <p>Розвиток мислення, внутрішньо-мисленнєвої діяльності.</p> <p>Удосконалення способів полісенсорної та розумової пізнавальної діяльності.</p> <p>Розвиток асоціативного та образного мислення.</p> <p>Згладжування недоліків пізнавальної діяльності.</p> <p>Виховання дбайливого ставлення до природи.</p> <p>Розвиток навичок самостійної роботи.</p> <p>Розвиток прагнення до освіти і</p>

		творчого самовдосконалення.
	РЕЗЕРВ ЧАСУ	